

Enheten för farliga ämnen
Shulin Nie
010 240 4211
shulin.nie@msb.se

Konsekvensutredning avseende Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om pyrotekniska artiklar

A Allmänt

Beskrivning av problemet

Den 23 maj 2007 antog Europaparlamentet och rådet direktivet 2007/23/EG om utsläppande på marknaden av pyrotekniska artiklar. Direktivet föreskriver ett gemensamt regelverk inom unionen för produktkontroll innan en pyroteknisk artikel får släppas ut på marknaden. Direktivet tillåter inte att medlemsstaterna förbjuder utsläppandet på marknaden av de reglerade artiklarna. Dock kan medlemsstaterna införa egna begränsningar när det gäller allmänhetens tillgång till bl.a. vissa typer av fyrverkerier. En sådan begränsning får endast göras med hänvisning till allmän ordning, säkerhet eller miljöskydd.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har införlivat direktivet genom författningen MSBFS 2010:2 om pyrotekniska artiklar. Direktivet har olika tidpunkter för införlivande för olika typer av produkter. Bestämmelserna träder därför i kraft i Sverige vid olika tidpunkter. För fyrverkerier avsedda för allmänheten började bestämmelserna gälla den 4 juli 2010 och för alla andra pyrotekniska artiklar den 4 juli 2013. Dessutom finns det en övergångsperiod fram till den 4 juli 2017 för de artiklar som har varit godkända i Sverige innan MSBFS 2010:2 trädde i kraft. Det innebär att det fram till den 4 juli 2017 kommer att saluföras både artiklar som uppfyller de nya EU-gemensamma kraven (s.k. CE-märkta artiklar) och de artiklar som uppfyller de gamla nationella kraven.

Med hänvisning till den svenska traditionen och de svenska väderförhållandena har MSB tidigare föreskrivit ett antal begränsningar om allmänhetens tillgång till bl. a. vissa fyrverkerier. Begränsningarna består av att MSB valt att inte föreskriva undantag från kravet på tillstånd för hantering av vissa typer av fyrverkerier. Det innebär att tillstånd enligt 16 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor krävs för användning av alla fyrverkerier utom de som är undantagna i 3 kap. 6 § MSBFS 2010:2.

MSB har sedan tidigare infört vissa begränsningar vad gäller allmänhetens tillgång till större raketer. Med anledning av ny kunskap om faror vid användning av dessa raketer önskar MSB nu utvidga denna begränsning. Innan den önskade ändringen beskrivs, kommer nuvarande reglering att beskrivas.

Enligt de gällande harmoniserade standarderna EN 15947 finns raketer i två utformningar; den ena med styrpinne och den andra utan styrpinne. För båda utformningarna av raketer i kategori 3, får de innehålla mer än 75 g men högst 200 g explosivämnets netto vikt (NEC). Men fallande spillror från raketer i kategori 3 med styrpinne t.ex. styrpinnen eller motorhylsan får väga upp till 150 g. MSB bedömde vid införlivandet av direktivet att sådana nedfall kan ha tillräcklig anslagsenergi för att orsaka allvarliga skador på människor och egendom. Således är de inte lämpliga för allmänheten. Raketer utan styrpinne har däremot inte det problemet. Därför tillåts allmänheten genom reglerna i MSBFS 2010:2 att utan tillstånd använda raketer i kategori 3 utan styrpinne men inte raketer i kategori 3 med styrpinne.

Som tidigare nämnades finns emellertid även artiklar som omfattas av nationella godkännanden och som därför får säljas till den 4 juli 2017 enligt de villkor som ställdes upp vid tidpunkten för godkännandet. Detta innebär att det nu finns raketer med styrpinne och med upp till 250 g NEC som får säljas till eller användas av allmänheten utan tillstånd. Detta är reglerat i respektive godkännande.

En olycka som inträffade på nyårsafton 2011, samt MSB:s efterföljande studie om raketers skadepotential, visade dock att raketer med mer än 75 g NEC är betydligt farligare än vad som tidigare var känt. Vid olyckan träffades en 13-årig pojke av en raket varvid pojken fick livshotande skador. Pojken överlevde olyckan men ett ben fick amputeras. Polisutredningen av olyckan kunde inte fastställa vilken raket som låg bakom olyckan. Däremot kan MSB genom sin studie visa att raketer med mer än 90 g NEC kan tränga in i mänskliga vävnader och med efterföljande explosion i vävnaderna åstadkomma dödliga skador. Detta har man tidigare inte ansett att de har kunnat göra. Den nyvunna kunskapen visar att sådana stora raketer, med eller utan styrpinne, inte kan användas säkert av allmänheten. Allmänhetens tillgång till stora raketer behöver därför begränsas för allmänhetens hälsa och säkerhet.

Detaljerna om MSB:s studie finns dokumenterade med diarienummer 2012-2100.

Nu aktuella föreskrifter ändrar en övergångsbestämmelse i MSBFS 2010:2 så att allmänhetens tillgång till raketer med styrpinne och med mer än 75 g NEC begränsas redan från året 2014 istället för 2017. Detta omfattar således de tidigare nationellt godkända raketerna.

Vidare medför föreskrifterna en begränsning på allmänhetens tillgång till stora CE-märkta raketer utan styrpinne. Den begränsningen innebär att även raketer utan styrpinne men med mer än 75 g NEC inte får säljas till eller användas av allmänheten från och med året 2014. Anledningen är att sådana stora raketer kan åstadkomma lika dödliga skador som motsvarande stora raketer med styrpinne. Det finns idag inte någon stor raket utan styrpinne med mer än 75 g NEC på den svenska marknaden. Den nya begränsningen utgör därför en förebyggande åtgärd.

Beskrivning av alternativa lösningar

MSB:s undersökning visar att det kan finnas tekniska lösningar för att minska raketernas skador genom t.ex. materialval eller utformning av raketernas spets. Detta alternativ bedöms dock vara orealistiskt av två skäl.

1. Kostnadsskäl. Att hitta en teknisk lösning kräver omfattande försök och forskning, som kan vara tidskrävande och dyrt.
2. Juridiskt skäl. En medlemsstat får inte förbjuda, hindra eller begränsa utsläppande på marknaden av pyrotekniska artiklar som uppfyller de krav som ställs i direktiv 2007/23/EG. Detta framgår av artikel 6 i nämnda direktiv. MSB bedömer det därför som omöjligt att ställa kompletterande krav på material eller utformning av dessa raketer då detta skulle strida mot direktivet. Skulle en teknisk lösning frivilligt tas fram och raketerna tillverkas eller modifieras enligt den lösningen, kommer de nya raketerna anses vara nya pyrotekniska artiklar. En ny pyroteknisk artikel får släppas ut på marknaden endast om den är CE-märkt eller godkänd av MSB, enligt 12 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Då MSB sedan 4 juli 2010 inte har något bemyndigande att godkänna nya fyrverkerier för allmänheten, ska de nya raketerna genomgå bedömning om överensstämmelse med kraven i direktivet 2007/23/EG och få CE-märkningen. Men enligt MSBFS 2010:2 får inte CE-märkta raketer med mer än 75 g NEC och styrpinne säljas till eller användas av allmänheten. Således får inte de nya raketerna säljas i alla fall.

Om reglering uteblir, kommer farliga raketer med kapacitet att döda en människa att finnas tillgängliga för allmänheten. MSB menar därför att det inte finns några alternativa lösningar till de förslag på ändringar som nu föreslås.

Berörda

Importörer (ca 10 företag) och försäljare (ca 3000 företag) av fyrverkerier, tillsynsmyndigheter (MSB) och allmänheten berörs.

Fyrverkeri- importörer och försäljare: På kort sikt fram till den 4 juli 2017, minskas sortimentet med en produkt, raketer med styrpinne och med mer än 75 g NEC, då sådana raketer får säljas till och med den 4 juli 2017 enligt de gällande föreskrifterna i MSBFS 2010:2.

Begränsningen på raketer utan styrpinne men med mer än 75 g NEC förhindrar introduktion av sådana raketer på den svenska marknaden. Då produkterna inte finns på marknaden idag, har begränsningen därför ingen inverkan på marknaden.

Tillsynsmyndigheter: Det behövs nya rutiner för marknadskontroll av fyrverkerier.

Allmänheten: Får bättre säkerhet.

Kostnadmässiga och andra konsekvenser av regleringen

Det finns ingen tillverkning av raketer i Sverige. Allt importeras från Kina.

Då det är klarlagt i början av 2013 genom MSB:s studie att raketer med mer än 90 g NEC kan orsaka mycket allvarigare skador än man tidigare kände till, skickade MSB i mitten på februari ut ett meddelande till hela fyrverkeribranschen och informerade branschen om den strängare regleringen av stora raketer som kommer att införas. Då det var så tidigt på året, har ingen importör hunnit lägga order på årets fyrverkerier och kan därför undvika att importera stora raketer. Det kan dock finnas en del stora raketer i lagren hos antingen importörer eller försäljare, som blivit kvar från tidigare år.

Många i branschen har hört av sig till MSB när den kommande regleringen blivit känd. Alla utom en aktör bedömer att stora raketer i lagren kan säljas ut, om försäljning tillåts under en säsong, dvs. årsskiftet 2013-2014. Därför kan ekonomiska konsekvenser minimeras, om stora raketer kvarvarande från tidigare år tillåts att sälja under årsskiftet 2013-2014. Den aktör som inte kan sälja av sitt lager under det kommande årsskiftet 2013-2014 är en specialist på raketer.

Dock kan det uppstå kostnader i att rea ut de stora raketerna och att hitta alternativa produkter. För de stora raketer som inte kan bli sålda under årsskiftet 2013-2014, blir det kostnader i samband med återtagande och destruktion. Ett annat alternativ är att i fortsättning sälja stora raketer till dem som har tillstånd att använda stora raketer. Detta alternativ har dock mycket

begränsat effekt i praktiken, då raketer sällan används av dem som har tillstånd för t.ex. evenemang.

Då stora raketer ofta säljs tillsammans med mindre raketer i påsar, bedöms att det krävs en arbetsinsats att sortera ut de stora raketerna efter årsskiftet 2013-2014, om inte hela påsar destrueras.

Överensstämmelse med Sveriges medlemskap i EU

Regleringen berör tillämpning av EU-direktivet 2007/23/EG, då begränsningen av raketer i kategori 3 är en särregel i Sverige. Eftersom medlemsstaterna tillåts begränsa allmänhetens tillgång och användning av dessa typer av fyrverkerier och denna begränsning sker med hänsyn till allmänhetens säkerhet, bedöms regleringen inte stå i strid med EU-rätten.

Tidpunkten för ikraftträdande

I Sverige är nyårsafton det största användningstillfället av fyrverkerier. Det är också då de allra flesta fyrverkerier till allmänheten säljs. Därför är det viktigt att regleringen träder i kraft före årsskiftet 2014-2015.

B Företag

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse på arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt för de företagen som beskrivs under rubriken "Berörda" i punkt A Allmänt.

C Samråd

Information om den kommande nya regleringen har skickats ut till berörda företag redan under februari 2013, då MSB genom sin studie insåg raketernas tidigare okända skadeverkan. MSB kommer också att informera branschen vid ikraftträdandet av de nya föreskrifterna.

D Kontaktperson

Shulin Nie
Shulin.nie@msb.se
010 240 4211